

*Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет*

**КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

Тема: «Економічний аналіз витрат підприємства»

Спеціальність 051 «Економіка»

Освітня програма 6.051.00.06 «Економіка і бізнес»

Завідувач кафедри: _____ / *Карінцева О.І./*

Керівник проекту: _____ / *Харченко М.О./*

Виконавець: _____ / *Буйваленко М.В. /*

Група: **Ез-83-0с**

Суми 2022

Анотація

Кваліфікаційна робота містить 47 сторінок тексту, 3 розділи, 9 таблиць, 9 формул, список використаної літератури із 55 джерел.

Актуальність теми кваліфікаційної роботи бакалавра визначена визначним місцем витрат підприємства у проведенні ним господарської діяльності та їх вплив на діяльність в цілому.

Мето роботи – є аналіз, оцінка витрат на виробничому підприємстві та розгляд шляхів до їх оптимізації.

Об'єктом дослідження є витрати, оцінка їх формування та вплив на результати діяльності на товариства з обмеженою відповідальністю «Виробничого підприємства «ПОЛІСАН»

Предметом дослідження є система організації витрат на виробничому підприємстві.

Перший розділ роботи «ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЧОМУ ПІДПРИЄМСТВІ» розкриває теоретичні аспекти формування, управління та аналізу витрат на виробничому підприємствах, їх економічна сутність, класифікація та методи аналізу.

У другому розділі кваліфікаційної роботи «АНАЛІЗ ВИТРАТ ТОВ «ВП «ПОЛІСАН»» розглянуто формування витрат ТОВ «ВП «ПОЛІСАН» проведено факторний аналіз впливу окремих видів витрат на собівартість та зроблено аналіз управлінням витратами на аналізованому підприємстві.

У третьому розділі роботи «ОПТИМІЗАЦІЯ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА, РЕЗЕРВИ ЗНИЖЕННЯ ВИТРАТ ТА СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ» розглянуто методи оптимізації витрат, пошуку резервів на зниження витрат та собівартості продукції на виробничому підприємстві.

ANNOTATION

Qualification work contains 45 pages of text, 3 sections, 9 tables, 9 formulas, a list of references from 28 sources.

The urgency of the topic of the bachelor's qualification work is determined by the prominent place of the company's costs in conducting its economic activities and their impact on the activities as a whole.

The purpose of the work is to analyze, estimate the costs of the production plant and consider ways to optimize them.

The object of the study is the costs, assessment of their formation and the impact on the results of activities for limited liability companies "Production Enterprise" POLISAN "

The subject of the study is the system of organization of costs in the production enterprise.

The first section of the work "THEORETICAL ASPECTS OF COSTS IN A MANUFACTURING ENTERPRISE" reveals the theoretical aspects of the formation, management and analysis of costs in industrial enterprises, their economic essence, classification and methods of analysis.

In the second section of the qualification work "COST ANALYSIS" LLC "POLISAN" considered the formation of costs of LLC "POLISAN" conducted a factor analysis of the impact of certain types of costs on cost and made an analysis of cost management at the analyzed enterprise.

In the third section of the work "OPTIMIZATION OF COSTS OF THE ENTERPRISE, RESERVES FOR REDUCTION OF COSTS AND COST OF PRODUCTS" methods of cost optimization, finding a reserve to reduce costs and production costs at the production plant.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЧОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	7
1.1. Економічна сутність витрати, їх характеристика, структура та класифікація	7
1.2. Планування та аналіз витрат по виробництві	14
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВИТРАТ ТОВ «ВП «ПОЛІСАН»	19
2.1. Загальна характеристика ТОВ «ВП «ПОЛІСАН»	19
2.2. Аналіз витрат ТОВ «ВП «ПОЛІСАН» та їх оцінка	20
2.3. Аналіз показників майнового стану, фінансової стійності та платоспроможності ТОВ «ВП «ПОЛІСАН»	26
РОЗДІЛ 3. ОПТИМІЗАЦІЯ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА, РЕЗЕРВИ ЗНИЖЕННЯ ВИТРАТ ТА СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ	33
3.1. Планування собівартості продукції та аналіз її економії	33
3.2. Методи зниження собівартості готової продукції	35
3.3. Оцінка резервів та шляхи зниження витрат на підприємстві	39
ВИСНОВКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	46
ДОДАТКИ	49

ВСТУП

Діяльність підприємства має своєю метою отримання прибутку та його максимізація. На своєму життєвому шляху, під час ведення своєї діяльності, кожне підприємство стикається з витратами: на придбання та складування сировини та допоміжних матеріалів, на виробництво продукції та її реалізацію, на маркетингові дослідження, вдосконалення кінцевої продукції, впровадження у виробництво нового асортименту тощо.

Витрати підприємства одна з вагових економічною категорій, яка дає характеристику рентабельності підприємства та результати його діяльності. Вагомою умовою вдалої діяльності підприємств є зростання конкурентоспроможності за рахунок оптимізації витрат на виробництво, що приведе до довгострокового економічного зростання продуктивності підприємств.

Актуальність теми кваліфікаційної роботи обумовлена значною роллю витрат у господарюванні виробничих підприємств та їх вплив на діяльність в цілому..

Інфляція, не стабільність валютного курсу, коливання попиту на продукцію, зміна законодавчої бази підштовхують керівників та працівників підприємства контролювати формування витрат та спонукають до їх оптимізації.

Метою кваліфікаційної роботи – є аналіз витрат виробничого підприємства, їх оцінка та пошук шляхів до оптимізації формування витрат.

Для досягнення поставленої у роботі мети, необхідно вирішити такі питання:

- дати оцінку поняття «витрати» та розкрити її економічну сутність;
- провести класифікацію витрат за різноманітними ознаками;

- проаналізувати існуючий підхід оцінки витрат на вітчизняних підприємствах;
- оцінити формування витрат на досліджуваному підприємстві;
- виявити фактори вагомого впливу у системі витрат на виробничому підприємстві;
- зробити аналіз проблем при формуванні витрат та розробити їх оптимізацію на обраному підприємстві.

Об'єктом дослідження роботи є оцінка формування, розподіл та вплив витрат на результати діяльності Товариства з обмеженою відповідальністю «Виробничого підприємства «ПОЛІСАН».

Предметом дослідження є система організації витрат на виробничому підприємстві

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи стали законодавчі та нормативні документи, пов'язані із формування витрат підприємства, наукові посібники та публікації вчених аналітиків, періодичні видання з питань економіки, а також фінансова звітність та робоча документація Товариства з обмеженою відповідальністю «Виробничого підприємства «ПОЛІСАН».

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЧОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Економічна сутність витрати, їх характеристика, структура та класифікація

Розвиток будь-якої держави визначається світовими трендами або змінами. Сучасне суспільство живе в умовах постійних змін та руху в напрямку промислових революцій «Industry 3.0» та «Industry 4.0» [29, 32, 34, 37, 38, 39, 40, 43, 48, 49, 50, 51]. Завдяки їм з'являється можливість перевести наші економіки на відновлювальні джерела енергії та новітні інноваційні технології [30, 42, 44, 45, 47, 52, 53, 54, 55]. Як наслідок цих трансформаційних процесів зросте конкурентоспроможність та знизиться витратомісткість вітчизняної підприємств.

Розвиток конкретного підприємства основною мірою залежать від витрат та управління ними [31,33,35,36,41,46]. Діяльність виробничого підприємства тісно пов'язана із формуванням, аналізом, оцінкою та оптимізацією витрат. При виробництві власної продукції у підприємства виникають певні витрати. Це витрати на оплату праці, на придбання та зберігання сировини та матеріалів, на виготовлення продукції, її зберігання, транспортування та реалізацію, а також витрати на аналіз ринку, на збільшення та покращення асортименту кінцевого продукту.

Поняття «витрати» можна назвати самим невизначеним терміном у обліку, оскільки його можна інтерпретувати по різному: як зменшення економічної вигоди в результаті вибуття коштів, чи обсяг спожитих виробничих факторів, що потрібні для здійснення господарської діяльності підприємства, або грошовою оцінкою усіх ресурсів, використаних на виробництві, ще це спожиті виробничі фонди, або вибуття ресурсів чи інше використання активів.

Чільними витратами виробничого підприємства, якими можна керувати, є витрати від звичайної діяльності, величина яких залежить від виду матеріального виробництва, технічними особливостями галузі, сировиною, що використовується, видами продукції.

Витрати зазвичай включають в себе витрати від операційної діяльності, фінансові, втрати від участі в капіталі. Особливої уваги менеджерів вимагають витрати операційної діяльності, які за елементами витрат групують на, витрати оплати праці, нарахування на ЗП, матеріальні затрати та інші операційні витрати. Витрати операційної діяльності включають в себе собівартість продукції, що реалізована, адміністративні витрати, витрати на збут. Зі свого боку, собівартість реалізованої продукції є підсумком виробничої собівартості продукції, нерозподілених постійних витрат і наднормативних витрат виробництва.

Важливим процесом у діяльності підприємства по праву можна назвати процес керування витратами, який тісно пов'язаний з ефективністю діяльності підприємства загалом.

Керування витратами має виконувати всі функції, які притаманні управлінню будь-якому об'єкту, а саме розробка, прийняття рішень, їх реалізація та контроль за їх виконанням. Планування, організація, регулювання та активізація це саме ті елементи управлінського циклу, через які виконуються функції керування витратами.

За своєю сутністю витрати розподіляються на економічні та бухгалтерські.

Бухгалтерські витрати — це фактичні виплати за залучені на виробництві ресурси. Вони складаються з прямих витрат, які охоплюють витрати на сировину, матеріали, витрати на паливо і енергоресурси, заробітну плату працівників та непрямих витрат, а саме накладних витрат, амортизації, заробітної плати управлінському персоналу, проценти на запозичені засоби.

Економічні витрати – це виплати, або доходи, що підприємство має забезпечити постачальникам ресурсів, які потрібні для виробництва, щоб вилучити ці ресурси від залучення їх в інших сферах. Економічні витрати включають в себе:

- явні витрати – виплати за ресурси для виробництва та заробітна плата працівників, тобто бухгалтерським витратам;

- неявні витрати – грошові доходи, які могли бути отримані при альтернативному використанні ресурсів, тому їх називають альтернативні. Неявні витрати не прописані в договорах, що суттєво відрізняє їх від явних витрат, тому що ця умова є обов'язковою для явних платежів, і тому їх можна назвати недоотриманими.

З вище сказаного стає зрозумілим, що економічні витрати більші за бухгалтерські, так як складаються з бухгалтерських та неявних витрат. Альтернативні витрати не мають місця у бухгалтерському обліку, але вони мають ваговий вплив на загальний результат господарської діяльності підприємства.

У цілому витрати підприємства можна формулювати, як сукупність усіх витрат, що виникли у процесі основної та неосновної діяльності: матеріальних ресурсів, живої праці, енергоносіїв, розумової праці та інше.

За різними ознаками витрати підприємства можна класифікувати, тобто зробити групування за певними ознаками. Керівництву підприємства данні про витрати та доходи, що очікуються в першу чергу потрібна для ухвалення управлінських рішень, які націлені на перспективу.

Тому розрізняють очікувані (релевантні) та безповоротні (нерелевантні) витрати.

Класифікація, у своєму загальному сенсі є системою розподілення витрат по групах відповідно до наперед визначених ознак. (табл. 1.1)

Таблиця 1.1

Ознаки класифікації	Група витрат	Змістова характеристика (визначення) витрат
1	2	3
Відношення до виду активів, які формуються	Довгострокові витрати	Витрати періоду, що формують необоротні активи (капітальні витрати, довгострокові фінансові інвестиції, інші довгострокові витрати)
	Поточні витрати	Витрати періоду, що формують оборотні активи і витрати поточного періоду

1	2	3
	Витрати майбутніх періодів	Витрати поточного періоду або попередніх періодів, що формують поточні витрати наступних періодів (витрати, пов'язані з освоєнням виробництва, підготовчі витрати в сезонних галузях, передплата періодичних видань тощо)
Відношення до сфери діяльності та надзвичайних подій	Операційні витрати	Характеризують використання ресурсів внаслідок операційної діяльності
	Фінансові витрати	Витрати, зумовлені фінансовою діяльністю (витрати, пов'язані із залученням позикового капіталу: проценти за користування кредитами, за фінансовою орендою, за випущеними облігаціями тощо)
	Інші звичайні витрати	Витрати, зумовлені інвестиційною діяльністю (витрати у зв'язку з реалізацією необоротних активів і фінансових інвестицій, витрати від уцінки і списання необоротних активів і фінансових інвестицій тощо)
	Надзвичайні витрати	Витрати (втрати), що виникають через надзвичайні події
Сфера виникнення операційних витрат	Виробничі витрати	Характеризують ресурси, використані в процесах виробництва продукції (робіт, послуг)
	Невиробничі операційні витрати (витрати періоду)	Характеризують ресурси, використані а загальних, адміністративних, збутових та інших процесах операційної діяльності, які не належать до виробничих
Відношення до видів виробничих процесів	Основні витрати	Характеризують ресурси, використані в основних виробничих процесах (процесах безпосереднього виготовлення продукції)

1	2	3
	Накладні витрати	Характеризують ресурси, використані в процесах безпосереднього обслуговування і управління основними процесами виготовлення продукції
Ступінь залежності від обсягів виробництва (випуску) продукції (робіт, послуг)	Змінні (умовно-пропорційні) витрати	Витрати, загальна сума яких змінюється майже прямо пропорційно до змін обсягів виробництва (випуску) продукції
	Постійні (умовно-непропорційні) витрати	Частина витрат за певний період часу, загальна сума яких майже не змінюється при зміні обсягів виробництва
Зміст і призначення витрат	Економічні елементи витрат	Характеризують використані ресурси за їхнім економічним змістом незалежно від форми і місця їх використання на той чи інший об'єкт віднесення витрат
	Калькуляційні статті витрат	Характеризують склад використаних ресурсів в залежності від напрямів і місця їх використання (в основному, допоміжному чи обслуговуючому виробництві) на об'єкт витрат
Однорідність віднесення на об'єкт витрат	Прості (одноелементні) витрати	Характеризують використані ресурси одного економічного змісту (один економічний елемент витрат)
	Комплексні витрати	Характеризують використання декількох економічно різнорідних ресурсів, які мають однакове виробниче призначення
Спосіб віднесення на об'єкт витрат	Прямі витрати	Складові витрат, які мають розраховуються прямими методами на об'єкт віднесення витрат
	Непрямі витрати	Компоненти витрат, що нероздільно пов'язані з двома і більше об'єктами віднесення витрат, і тому розподіляються на один об'єкт витрат пропорційно до економічно обґрунтованої бази

Класифікація витрат має не аби яке практичне значення. Групування видів витрат за різними ознаками є базою обліку, аналізу та калькулювання собівартості та дає можливість характеризувати потрібність в активах, відображає кількість витрачених активів, незалежно де вони виготовленні та для яких цілей використанні, та характеризує структуру виробничих витрат. (табл. 1.2)

Класифікація витрат на виробництві, як об'єкт осягнення, ретельно досліджена в теорії обліку та аналізу і є темою до написання трудів та літератури Т.А. Бутинець [2], С.Ф. Голов [3], Л.К. Сук [6], В.П. Ярмоленко [7]. Визначним моментом організації обліку витрат є економічно обґрунтована класифікація цих витрат, що тісно пов'язано від вірного вибору класифікаційних ознак.

таблиця 1.2

Класифікація витрат	
1	2
Стосовно виробничого процесу	Основні
	Накладні
За способом віднесення на собівартість	Прямі
	Непрямі
За єдністю складу	Одноелементні
	Компонентні
Щодо обсягів виробництва	Постійні
	Змінні
За доцільністю	Продуктивні
	Непродуктивні
За календарним планом	Поточні
	Одноразові

	За статтями калькуляції
За включенням до собівартості	Такі, що включаються до собівартості
	Такі, що не включаються до собівартості
За видами діяльності	Витрати звичайної діяльності
	Витрати надзвичайної діяльності
Стосовно об'єкта оподаткування	Витрати, що визначаються валовими
	Витрати подвійного призначення
	Витрати, що не включаються до валових

Класифікація витрат має не абияке значення для визначення собівартості продукції та для управління ціноутворенням на виробничому підприємстві.

Собівартість продукції – це витрати підприємства на виробництво та реалізацію власної продукції. Для більш точного розрахунку собівартості витрати що понесло підприємство для виготовлення продукції слід групувати, в тому числі, за ознакою, як спосіб перенесення витрат на вартість: прямі та непрямі. Ще однією важливою є класифікація за ступенем впливу обсягу виробництва на витрати: змінні та постійні.

Існує багато різноманітних видів класифікації витрат, велика кількість ознак для їх згрупування, але єдиної системи для всіх підприємств не існує. Саме тому економістам на кожному окремому підприємстві необхідно створювати свою, унікальну, класифікацію витрат та формування розрахунку собівартості готової продукції.

Економічно обґрунтована класифікація витрат підприємства має визначне значення організації обліку витрат та невід'ємно залежить від вірного вибору класифікаційних ознак.

1.2. Планування та аналіз витрат на виробництві

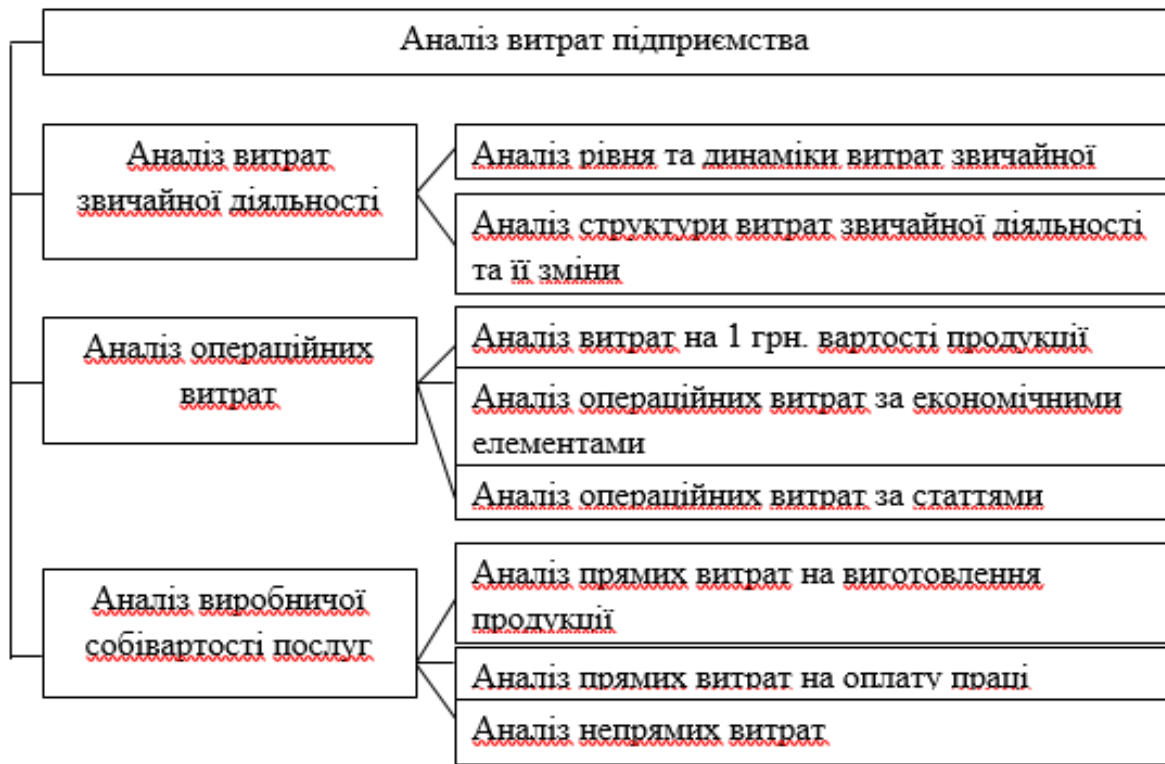
Як ми з'ясували, існує багато класифікаційних ознак розподілу витрат під час їх формування, на ряду з цим, існує декілька методів їх оцінки та аналізу.

Намір аналізу витрат підприємства полягає у всебічній оцінці рівня, руху та структури витрат, їх впливу на діяльність підприємства, а також у обґрунтуванні управлінських рішень що для подальшої оптимізації витрат. Аналіз витрат на підприємстві має бути комплексним, системним та повним (табл. 1.3)

Аналіз виробничих витрат підприємства проводиться для вирішення задачі, основні з них:

- перевірка обґрунтованості вже прийнятих управлінських рішень з витрат підприємства;
- оцінка реалізації ухвалених рішень, під час проведення якої знаходять коливання фактичних витрат від планових;
- дослідження виявлених відхилень фактично здійснених витрат від планових, або від витрат попередніх періодів;
- оцінка напряму зміни витрат, за для можливості їх оптимізації;
- пошук резервів для пониження витрат та створювання заходів щодо їх активування

таблиця 1.3

Результати проведеного аналізу витрат застосовуються менеджерами підприємства для виявлення резервів на їх зниження, за для ліквідування нераціонального використання ресурсів, а також для оцінки виробничих витрат на одиницю продукції, визначення коливання фактичних витрат від запланованих та виявлення причин, що призвели до цих відхилень.

Першим кроком аналізу повної суми витрат на виробництво продукції необхідно зробити загальну оцінку рівня собівартості, винайти коливання фактичних показників від планових, кошторисних, оцінити їх коливання, виявити чинники, що призвели ці коливання.

Аналіз витрат, що пов'язані зі звичайною діяльністю виробничого підприємства, розпочинається з оцінки їх суцільного рівня та рівня окремих складових, з визначення відхилення показників звітного періоду від попередніх

або тих, що прогнозували, з оцінки їх динаміки. Такий аналіз витрат на виробництво продукції дає можливість вчасно реагувати на відхилення від запланованих та не допускати зайві витрати, розробивши відповідні заходи.

Аналіз структури витрат діяльності підприємства та мають тісні зв'язок з попереднім періодом. Під час його проведення дають оцінку структурі витрат звичайної діяльності, знаходять відхилення окремих складових витрат від відповідних даних минулих періодів та плану, та розраховують їх вплив на зміну підсумкового показника.

Витрати підприємства на виробництво продукції певною мірою відображають ефективність використання ресурсів підприємства в повному обсязі.

Мета планування витрат виробничого підприємства є визначення економічно обґрунтованих величин витрат, які потрібні у плановому періоді для виготовлення продукції підприємства. Для виявлення потреби в оборотних засобах, формування цін, плануванні майбутнього прибутку використовують показник планової собівартості. Систему планування собівартості індивідуальна для кожного підприємства та розробляється відповідно до умов діяльності та має не суперечити законодавству.

Розрахунок собівартості має на меті повне, достовірне знаходження фактичного розміру витрат, та ведення контролю використання ресурсів підприємства. Данні про фактичні витрати застосовуються для оцінки та аналізу планово-економічних показників виробничого підприємства.

На практиці для планування витрат підприємства та собівартості продукції застосовують кошторисний, нормативний, економічно-математичний та розрахунково-конструктивний методи. Частіше за інші, застосовують кошторисний метод. Але він має свої недоліки, один з яких є трудомісткість

планових розрахунків. Наприклад нормативний метод цього недоліку не має. За нормативним методом планування витрат та собівартості формується на розроблених науково підтверджених нормативах, які відповідають умовам виробництва.

При перспективному плануванні застосовують розрахунково-конструктивний метод, який бере за основу фактичну собівартість та розмір зниження або підвищення витрат на підставі дії техніко-економічних чинників. Даний метод має такі групи:

- покращення технічного рівня виробництва шляхом модернізації;
- поліпшення організації виробництва і праці, що відбувається шляхом підвищення управління виробництвом, зменшення втрат робочого часу, усуненні непродуктивних витрат, скорочення втрат від браку;
- змінювання обсягів та структури виробництва.

Планову собівартість визначають на підставі результатів розрахунків, що відображаються у загальній формі. Особливої уваги заслуговують чинники, які одночасно підвищують собівартість та ефективність виробництва. Як приклад – покращення якості продукту, що веде за собою зростання витрат, але паралельно зростає і виручка від продажу продукції кращої якості.

Велике значення в діяльності виробничого підприємства відведено пошуку резервів на зменшення собівартості продукції та їх використанню. Використовуючи розрахунки за економічними чинниками проводять аналіз собівартості та виявлення резервів. Економічні чинники майже повною мірою включають всі елементи необхідні для процесу виробництва, а саме капітал, предмети праці та працю.

Остаточною умовою для зниження собівартості, вдосконалення продукції, що виробляє підприємство є безперервний технічний прогрес. Підприємство повинно слідкувати за удосконаленням технологій, запроваджувати нові технології та прогресивні матеріали, приділяти увагу механізації виробництва, завдяки цьому можливо значно знизити витрати, а тому і собівартість готової продукції. Завдяки підвищенню продуктивності праці значно зменшуються витрати праці, тому і знижується сума заробітної плати в структурі собівартості.

Тільки повна, комплексна, оцінка проведення аналізу дає дійсне бачення ситуації, що склалась на підприємстві, виявить чинники, що негативно впливають та допоможе знайти варіанти для їх подолання.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВИТРАТ ТОВ «ВП «ПОЛІСАН»

2.1. Характеристика ТОВ «ВП «ПОЛІСАН»

Основною діяльністю ТОВ «ВП «ПОЛІСАН» є виробництво лакофарбової продукції та її реалізація на території України і за її межами. Переважно продукцією, що виробляє підприємство є лакофарбові матеріали на різних основах, а саме органорозчинній та водорозчинній, яка представлена на ринку торговими марками «Maxima», «Farbex», «Delfi» та «DekART».

ТОВ «ВП «ПОЛІСАН» засноване в 2012 році для проведення господарської діяльності, отримання прибутку, використання його в інтересах Учасника підприємства, трудового колективу підприємства, постійного розвитку виробництва, випуску висококонкурентного товару на ринку в Україні та за її межами, задоволення попиту споживачів на продукцію, що виробляє.

Діяльність ТОВ «ВП «ПОЛІСАН» визначена Статутом. Підприємство у своїй діяльності керується Статутом, чинним законодавством України, а також внутрішніми правилами та регламентами.

ТОВ «ВП ПОЛІСАН» є юридичною особою приватного права. Товариство має у власності рухоме та нерухоме майно, яким розпоряджається відповідно чинного законодавства України.

Основною метою ТОВ «ВП «ПОЛІСАН», як і будь якого підприємства, є отримання прибутку, як результат здійснення виробничо-господарської діяльності. Предметом діяльності Товариства є :

- 20.12. виробництво барвників і пігментів;
- 20.30. виробництво фарб, лаків і подібної продукції, друкарської фарби та мастик;
- 23.64. виробництво сухих будівельних сумішей; - 46.90. неспеціалізована оптова торгівля;

- 49.91. вантажний автомобільний транспорт;
- 46.73. оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням;
- 43.22. монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування;
- 41.20. будівництво житлових і нежитлових будівель;

Майже по всій території України, майже у всіх областях ТОВ «ВП «ПОЛІСАН» має регіональні відділи продажу, через які і здійснюється реалізація готової продукції в межах нашої країни. Також компанія співпрацює з національними торговими мережами, дрібно-оптовими та роздрібними торговельними точками та магазинами, ринками, тобто охоплює майже всі категорії торговельних центрів.

ТОВ «ВП «ПОЛІСАН» співпрацює як з українськими так і закордонними компаніями для забезпечення виробництва сировиною. Якість готової продукції та сировини належним чином перевіряється на базі власної науково-технічної лабораторії. Діяльність підприємства сертифікована за Міжнародним Стандартом ISO 9001:2015. Підприємство підтримує лідерство у своїй сфері компанії завдяки постійному удосконаленню власної продукції та процесу її вироблення.

На підприємстві розробляють та дотримуються заходів з охорони навколишнього середовища.

2.2. Аналіз витрат ТОВ «ВП «ПОЛІСАН» та їх оцінка

Проведемо аналіз основних показників діяльності ТОВ ВП «ПОЛІСАН» за допомогою Звіту про фінансовий стан за 2020 рік (додаток 1). Основні фінансові результати зведемо в таблицю (табл. 2.1)

Таблиця 2.1

Стаття	2020 рік	2019 рік	Зміна, %
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	856 538	785 089	9,10
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	558 600	557 115	0,27
Валовий прибуток	297 938	227 974	30,69
Валовий (збиток)	-	-	-
Інші операційні доходи	45 328	119 126	-61,95
Адміністративні витрати	18 235	16 791	8,60
Витрати на збут	131 345	124 665	5,36
Інші операційні витрати	141 607	49 109	188,35
Фінансовий результат від операційної діяльності, прибуток	52 079	156 535	-66,73
Фінансовий результат від операційної діяльності, (збиток)	-	-	-
Дохід від участі в капіталі	-	-	-
Інші фінансові доходи	-	-	-
Інші доходи	0	16	-100
Фінансові витрати	38 266	43 794	-12,62
Втрати від участі в капіталі	-	-	-
Інші витрати	-	361	-
Фінансовий результат до оподаткування, прибуток	13 813	112 396	-87,71
Фінансовий результат до оподаткування, (збиток)	-	-	-
Дохід (витрати) з податку на прибуток	2 991	20 266	-85,24

Чистий дохід підприємства від реалізації продукції у 2020 році збільшився у відношенні до попереднього періоду на 9,10 відсотків.

Собівартість реалізованої продукції також підвищилась на 0,27%, це можна розглядати, як негативний показник, але на ряду зі збільшенням доходу від реалізації продукції це не є негативним.

Валовий прибуток підприємства збільшився на 30,69 %.

Фінансові витрати ТОВ «ВП «ПОЛІСАН» мали зниження на 12,62 % до 38 266 тис. грн за поточний період з 43 794 тис. грн у періоді, що передував звітному.

Адміністративні витрати збільшилися у 2020 році та склали 18 235 тис. грн., це вказує на збільшення заробітної плати та інших загальногосподарських витрат на 8,60 %.

Витрати на збут також збільшились на 5,36 %.

Для всебічного аналізу системи витрат аналізованого нами виробничого підприємства розглянемо основні елементи операційних витрат, що відображенні в таблиці 2.2.

таблиця 2.2

Стаття	2020 рік		2019 рік	
	сума, тис.грн	%	сума, тис.грн	%
Матеріальні витрати	528502	58,99	539629	66,00
Витрати на оплату праці	119771	13,37	113668	13,90
Відрахування на соціальні заходи	26459	2,95	24522	3,00
Амортизація	20098	2,24	19518	2,39
Інші операційні витрати	201147	22,45	120322	14,72
Разом	895977	100	817659	100

Можна зробити висновок, що більш ніж половина всіх витрат – це матеріальні витрати, що обумовлюється, що є прийнятним для виробничого підприємства. Цей елемент витрат входить до розрахунку собівартості. Також ми бачимо, що цей показник знизився, у 2019 році він складав 66 %, а вже в 2020 році 58,99 %.

Також ми бачимо, що другий, за величиною елемент витрат це інші операційні витрати, у 2020 році вони склали 22,45 % від загальних витрат, що більше ніж у 2019 році на 7,73 %, тобто ми спостерігаємо їх зростання.

Виробнича собівартість продукції на аналізованому нами підприємстві у 2020 році складала 558 600 тис. грн., у порівнянні с попереднім періодом вона збільшилась, з 557 115 тис. грн. (додаток 1), але менше ніж на один відсоток. Паралельно підвищилась і виручка., тому погіршення ситуації не має.

Проведемо аналіз структури і динаміки витрат ТОВ «ВП «ПОЛІСАН» від звичайної діяльності за період 2019-2020 роки (табл. 2.3)

таблиця 2.3

Види витрат	2019	2020	абсолютне відхилення, грн.	відносне відхилення, %
1	2	3	4	5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	557115	558600	1485	100,27
Адміністративні витрати	16791	18235	1444	108,60
Витрати на збут	124665	131345	6680	105,36
Інші операційні витрати	49109	141607	92498	288,35
Фінансові витрати	38266	43794	5528	114,45
Інші витрати	361		-361	0,00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	20266	2991	-17275	14,76

1	2	3	4	5
Разом витрати від звичайної діяльності	806573	896572	89999	111,16

З даних таблиці 2.2.3 ми бачимо збільшення виробничих та невиробничих витрат підприємства. Вид витрат Собівартість реалізованої продукції змінилась менш ніж на один відсоток, Адміністративні витрати збільшились майже на 9 %, а Фінансові витрати майже на 15 %. Значне зростання відбулось у виду витрат Інші операційні витрати, більш ніж два рази, майже у три.

Проаналізуємо структури витрат за економічними елементами (табл. 2.4)

таблиця 2.4

Елементи витрат	2019 р.		2020 р.	
	Сума, тис. грн.	Питома вага %	Сума, тис. грн.	Питома вага %
Матеріальні витрати	539 629	66,00	528 502	58,99
Витрати на оплату праці	113 668	13,90	119 771	13,37
Відрахування на соціальні заходи	24 522	3,00	26 459	2,95
Амортизація основних фондів	19 518	2,39	20 098	2,24
Інші витрати	120 300	14,71	201 147	22,45
РАЗОМ	817 637	100	895 977	100

З наведених у таблиці 2.2.4 даних ми бачимо, що показник витрат збільшився з 817 637 грн. у 2019 році до 895 977 грн. у 2020 році.

Частка матеріальних витрат на протязі 2019 - 2020 років була на рівні 58,99-66,00 %, що свідчить про матеріаломісткий характер виробництва.

Витрати з елементу витрат на оплату праці майже не змінились, за аналізований період, та становлять 13,37-13,90 % від загальних витрат.

Також, майже незмінними є відрахування на соціальні заходи та амортизацію.

Проведемо аналіз ефективності витрат таблиця 2.2.5, За результатами розрахунків, якщо значення (результат) показників у межах одиниці – це говорить о сприятливій рентабельності даного напрямку діяльності, а більше – свідчать, що належні доходи не покривають витрати.

таблиця 2.5

Показник	Розрахунок	Результат
Загальні операційні витрати на 1 грн. операційних доходів	Загальні операційні витрати/(чистий дохід+інші операційні витрати)	0,993
Коефіцієнт питомої собівартості реалізованої продукції	Собівартість реалізованої продукції/(чистий дохід+інші операційні доходи)	0,619
Загальні витрати від звичайної діяльності на 1 грн. загальних доходів від звичайної діяльності	Загальні витрати від звичайної діяльності/загальні доходи від звичайної діяльності	19,780
Витрати на 1 грн. доходів від іншої оперативної діяльності	Витрати від іншої оперативної діяльності/доходи від іншої оперативної діяльності	3,124
фінансові витрати на 1 грн. фінансових доходів	Фінансові витрати/фінансові доходи	0,000
собівартість реалізованої продукції на 1 грн. чистого доходу	Собівартість реалізованої продукції/чистий дохід	0,652
частка постійних витрат у валовому прибутку	(Адміністративні витрати+витрати на збут)/Валовий прибуток)	0,502
рентабельність основної діяльності	Валовий прибуток/ Собівартість реалізованої продукції	0,533
чиста рентабельність	Чистий прибуток/Загальні витрати від звичайної діяльності	0,012

Проаналізувавши ефективність витрат, ми бачимо, що Загальні витрати від звичайної діяльності на 1 грн. загальних доходів від звичайної діяльності та Витрати на 1 грн. доходів від іншої оперативної діяльності більші за відповідні доходи. Всі інші показники мають позитивний результат.

2.3. Аналіз показників майнового стану, фінансової стійкості, платоспроможності

Одними з основних характеристик фінансового стану підприємства являється його фінансова стійкість і платоспроможність. Стійким з фінансового боку можна вважати підприємство, в тому разі, коли за рахунок власних засобів воно покриває кошти, що вкладені в активи, також як що підприємство не допускає невиправданої заборгованості, як дебіторської так і кредиторської та має в наявності ресурси для того, для своєчасних виплат за своїми зобов'язаннями. Платоспроможність показує можливість підприємства розраховуватись за своїми боргами і зобов'язаннями у встановленні терміни.

На фінансовий стан підприємства мають вплив як зовнішні так і внутрішні фактори. Вагомими зовнішніми факторами є економічні умови господарювання, кон'юнктура ринку, економічна, фінансово-кредитна й податкова політика держави. Внутрішніми – склад та структура продукції, її конкурентоспроможність, загальний обсяг витрат, організація процесів виробництва, постачання і збуту, майновий стан підприємства.

Низький рівень фінансової стійкості майже завжди обумовлює неплатоспроможність підприємства. Але і надмірний рівень фінансової стійкості підприємства не є добре, а говорить про накопичення надмірних запасів і резервів, що з однієї сторони приводить до збільшення витрат, а з іншої – удержують темпи розвитку цього підприємства.

Аналіз фінансового стану включає проведення оцінки структури та величини активів і пасивів підприємства, за допомогою системи показників,

Проведемо аналіз показників майнового стану, фінансової стійкості, платоспроможності ТОВ «ВП «ПОЛІСАН» (таблиця 2.6) розглянувши показники діяльності ТОВ «ВП «ПОЛІСАН» за 2019-2020 роки.

таблиця 2.6

№	Розрахунок	2019 рік	2020 рік	Відхилення 2020/2019
1	2	3	4	5
Показники майнового стану				
Сума господарських коштів, що їх підприємство має у розпорядженні				
1	підсумок балансу	575 710	721470	+145760
Коефіцієнт мобільності активів				
2	співвідношення оборотних та необоротних активів	3,873	4,449	+0,576
Показники автономії				
коефіцієнт автономії				
3	відношення власного капіталу підприємства до підсумку балансу	0,192	0,202	+0,010
коефіцієнт фінансової залежності				
4	відношення підсумку балансу до власного капіталу	5,220	5,957	+0,737
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів				

1	2	3	4	5
5	Відношення довгострокових зобов'язань до суми власного капіталу та довгострокових зобов'язань	0,000	0,000	0,000
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел				
6	Відношення власного капіталу до суми власного капіталу та довгострокових зобов'язань	1,000	1,000	0,000
коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів				
7	відношення власного капіталу до позикових і залучених джерел	0,237	0,202	-0,035
Коефіцієнт фінансової стійкості				
8	відношення суми власного капіталу і <u>довгострокових зобов'язань</u> до підсумку балансу	0,192	0,168	-0,024
коефіцієнт маневреності власного капіталу				
9	відношення власного оборотного капіталу підприємства до власних джерел фінансування	-0,071	-0,093	-0,022
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами				

1	2	3	4	5
10	відношення власного оборотного підприємства до оборотних коштів капіталу оборотних	-0,017	-0,019	-0,002
Показники ліквідності підприємства				
Коефіцієнт покриття				
11	відношення оборотних активів до поточних зобов'язань підприємства	0,983	0,981	-0,002
Коефіцієнт швидкої ліквідності				
12	відношення найбільш ліквідних оборотних активів до поточних зобов'язань підприємства	0,294	0,391	+0,097
Коефіцієнт абсолютної ліквідності				
13	відношення грошових засобів до їхніх еквівалентів і поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань	0,077	0,141	+0,064

Із наведених показників в таблиці 2.3.1 ми бачимо, загальна вартість активів підприємства за 2019-2020 рр. має напрям підвищення на 145 760 тис. грн. це високий рівень показника, що відповідає нормативу.

Коефіцієнт мобільності активів збільшився на 0,576, що відображає підвищення ліквідності активів.

Коефіцієнт автономії відображає частку власного капіталу у загальних

вкладеннях підприємства та характеризує фінансову незалежність від зовнішніх фінансових надходжень у його діяльність. У дослідного підприємства спостерігається зростання коефіцієнту автономності у 2020 році в порівнянні з 2019 роком, це свідчить про зростання автономності, тобто підприємство стало більш самостійним.

Коефіцієнт мобільності активів має зростання показника на 0,576, та відображає підвищення ліквідності активів.

Коефіцієнт фінансової залежності підприємства відображає, що у 2019 році на 1 грн. власних коштів припадало 5 грн. 22 коп. всього майна підприємства, у 2020 році цей показник збільшився до 6 грн. 96 коп. вартості всього майна на 1 грн. власного капіталу, що говорить про те, що для формування майна підприємства залучається більше позикових коштів.

Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів у аналізовані періоди дорівнює нулю, та залишається незмінним.

Також беззмінним є показник фінансової незалежності капіталізованих джерел, що свідчить про стабільну структуру позикового капіталу.

Показники коефіцієнту співвідношення позикового та власного капіталу вказують нам, що підприємство у 2020 році на кожну 1 гривню власних коштів використовує 0,202 гривні залучених коштів, з попереднім роком, коли коефіцієнт складав 0,237, ми бачимо поліпшення, а саме зменшення залежності від інвесторів та кредиторів.

Фінансова стійкість на сам перед показує ступінь залежності товариства від зовнішніх джерел фінансування, тобто про його платоспроможність та кредитоспроможність. Коефіцієнт фінансової стійкості ТОВ «ВП ПОЛІСАН» відображає, що у 2019 році на 1 грн. залученого капіталу припадало 19 коп. власних коштів, у 2020 році цей показник знизився до 17 коп., це негативна тенденція, а це свідчить, що товариство має високий рівень фінансових ризиків.

Коефіцієнти маневреності власного капіталу та забезпеченості власними

оборотними коштами визначають кількість власних оборотних коштів. В нашому випадку коефіцієнт не відповідає нормативному значенню, також ми бачимо погіршення даного показника у 2020 році в порівнянні з 2019 роком. Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами має негативний показник, що не відповідає нормативному значенню. Від'ємне значення показників цих коефіцієнтів негативно характеризує маневреність власного капіталу та вказує на недостатнє покриття запасів стабільними джерелами.

Розрахунок коефіцієнтів показника ліквідності підприємства у аналізованому нами підприємстві дав не відповідні нормативним значення результати. Коефіцієнт покриття відображає загальну оцінку ліквідності активів, він відображає, яка сума поточних активів припадає на 1 гривню поточних зобов'язань. В нашому випадку він має негативний показник, менший за одиницю. На відміну від попереднього, коефіцієнт швидкої ліквідності є більш чітким показником ліквідності, тому що при його розрахунку враховуються ліквідні поточні активи. Наступний є коефіцієнт абсолютної ліквідності, який дає зрозуміти частку поточних зобов'язань, що має можливість бути погашена негайно.

Розрахувавши показники ліквідності ми спостерігаємо недостатню кількість ресурсів для погашення зобов'язань. Коефіцієнт швидкої ліквідності збільшився, це свідчить, що підприємство має не достатньо великі можливості для оплати поточних зобов'язань у короткий період. Коефіцієнт абсолютної ліквідності має тенденцію до зростання.

Робимо висновок, що існує ризик появи ускладнень в погашенні підприємством фінансових зобов'язань, які потребують виплати коштів чи передання інших фінансових активів. Це великим чином може вплинути на платоспроможність підприємства.

Для покращення фінансового положення на підприємстві та для усунення такого підприємство проводить аналіз, моніторинг, та управління ліквідністю.

Рішення керівництва з приводу управління ліквідністю ґрунтується на використанні ефективних методів управління грошовими потоками підприємства, що призводить до прискорення обороту капіталу, фінансової рівноваги підприємства, дозволяє зменшити необхідність у позиковому капіталі.

РОЗДІЛ 3. ОПТИМІЗАЦІЯ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА, РЕЗЕРВИ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Планування собівартості продукції та аналіз її економії

Зменшення собівартості готової продукції є важливим чинником розвитку економіки підприємства.

Склад витрат, які входять в состав собівартості продукції, визначені державним стандартом України, а методи калькуляції обирають самі підприємства. Собівартість продукції виконує основну роль в порівнянні витрат і доходів, тобто окупності продукції. Собівартість – один з узагальнюючих показників, що вказують на ефективність використання ресурсів. Під час планування та аналізу економії від зменшення собівартості готової продукції аналізують економію таких факторів:

- Покращення технічного рівня виробничого процес. Що включає в себе впровадження нових технологій на виробництві, поліпшення використання та залучення у виробництво нових видів сировини, внесення змін до технічних характеристик готової продукції. Зниження собівартості відбувається при удосконаленні вже існуючого обладнання, впровадженні автоматизованих систем. Також зменшення витрат відбувається від комплексного вживання сировини та при мінімізації відходів виробництва;

- Підвищення організації виробництва. При цьому факторі, зниження собівартості відбувається при вдосконаленні організації виробництва, його управління та зменшенням витрат на процес виробництва. Також впливає на зменшення собівартості покращення використання основних фондів, матеріально-технічного постачання та чинників, які поліпшують рівень організації процесу виробництва;

- Модифікація структури та об'єму виробництва. Що має призвести до зниження умовно постійних витрат, амортизаційних відрахувань, також до поліпшення якості продукції та зміни асортименту чи номенклатури готової продукції. На умовно постійні витрати не має безпосередній вплив кількість виготовленої продукції, тому з підвищення об'єму виробництва кількість цих витрат на одиницю готової продукції знижується, на цьому і базується зниження собівартості даного фактору;

- Покращення застосування природних ресурсів. Тут беруть до уваги зміну складу сировини та її якості, зміну ефективності родовищ, об'єму робіт до підготовки здобування, способів добування природної сировини. Ці фактори показують вплив природних умов на кількість змінних витрат.

- Постійний розвиток виробництва. Сюди відноситься запровадження та опанування нових потужностей виробництва, цехів та інші чинники. Необхідно оцінити резерви зменшення собівартості продукції в наслідок освоєння нових потужностей та виробництво на покращених технічних умовах, з ліпшими економічними показниками.

Від прийнятих керівництвом підприємства рішень, про вирішення питання зниження собівартості продукції залежить одержання найкращого ефекту з найменшими затратами, економія матеріальних, та фінансових ресурсів, праці. Для прийняття рішень та оцінки їх виконання, вивчення причин відхилення від поставленого курсу дій, динаміки змін, знаходження резервів на зміну собівартості до пониження необхідно проводити всебічний техніко-економічний аналіз підприємства. А саме, аналізувати технічний та організаційний рівень виробництва, використання: основних фондів, сировини та допоміжних матеріалів, робочої сили, виробничих потужностей та інше.

3.2 Методи зниження собівартості готової продукції,

Поліпшення технічних характеристик рівня виробництва, покращення організації виробничого процесу та праці ведуть до зменшення витрат на матеріали та сировину і витрат на заробітну плату.

Зниження витрат на матеріали та сировину здобуваються через зниження норм їх використання, зменшення залишків та втрат під час виготовлення продукції та застосування безвідходного виробництва. Також великий вплив на розмір витрат має коливання цін на сировину та матеріали. Так при їх збільшенні відповідно зростають витрати, а при зменшені вони знижуються. Відсоток зміни розміру витрат через зниження матеріальних витрат та зміни вартості на сировину розраховується за формулою:

$$\text{ЗВ}_m = (1 - j_m \times j_{\text{ц}}) U_m \times 100 \quad (3.1)$$

де, j —індекс зміни норми використання сировини і матеріалів на одиницю продукції;

$j_{\text{ц}}$ —індекс зміни цін на сировину і матеріали;

U_m —питома вага вартості матеріальних витрат у витратах підприємства (у відсотках).

Зменшення витрат виробничого підприємства під впливом зниження витрат живої праці на одиницю готової продукції та стрімкість збільшення продуктивності виробництва щодо темпів збільшення середньої заробітної плати. Зменшення витрат (у відсотках) через ріст ефективності праці можна розрахувати за формулою:

$$\underline{ЗВ}_{зп} = (1 - \underline{j}_{зп} : \underline{j}_{пр}) \underline{У}_{зп} \times 100 \quad (3.2)$$

де, $\underline{j}_{зп}$ — індекс росту середньої заробітної плати;

$\underline{j}_{пр}$ — індекс росту продуктивності праці;

$\underline{У}_{зп}$ — питома вага заробітної плати у витратах підприємства, (у відсотках).

Є ще один спосіб розрахунку динаміки собівартості. Він виконується на базі розрахунку індивідуального індексу собівартості :

$$\underline{i}_s = Z_1 / Z_0 \quad (3.3)$$

де, Z_1 і Z_0 базова і звітна собівартості одиниці продукції.

На підприємстві, що виробляє не один вид продукції, а декілька, зміну собівартості всього виробництва обчислюють беручи за основу розрахунок загального індексу собівартості періоду фактичного виготовлення продукції, в звітному періоді готова продукція оцінюються по фактичній собівартості даного періоду, відповідно потім продукція оцінюється згідно планової собівартості, або фактичній, базисного періоду при застосуванні формули:

$$I_2 = e Z_1 Q_1 / e Z_0 Q_0 \quad (3.4)$$

де, Z_0 - собівартість одиниці продукції в базовому періоді або за планом.

Q_1, Q_0 - кількість продукції в звітному періоді.

Z_1 - собівартість одиниці продукції в звітному періоді.

Для кожного окремого виду готової продукції застосовується показник собівартості, що виражений у витратах на умовну одиницю продукції. Цей показник розраховують діленням повної собівартості всієї готової продукції на

загальну вартість даної продукції за оптовими цінами. Його можна розрахувати за допомогою чотирьох формул:

- Витрати на у.о. готової продукції за затвердженим планом:

$$e Z_{пл} Q_{пл} / e P_{пл} Q_{пл} \quad (3.5)$$

- Витрати на у.о. фактично випущеної продукції, можна виявити за допомогою однієї з трьох формул:

1. За планом, що перераховано на фактичний обсяг випуску продукції;

$$Z_{пл} Q_{пл} / P_{пл} Q_{пл} \quad (3.6)$$

1. Фактично, у цінах звітного періоду;

$$Z_1 Q_1 / P_1 Q_1 \quad (3.7)$$

3. Фактично, у планових цінах;

$$Z_1 Q_1 / P_{пл} Q_1, \text{ де} \quad (3.8)$$

де, $Z_{пл}$ - планова собівартість одиниці продукції;

Z_1 - фактична собівартість продукції;

$P_{пл}$ - планова оптова ціна одиниці продукції;

P_1 - фактична оптова ціна одиниці продукції;

$Q_{пл}$ - кількість одиниць за планом;

Q_1 - фактична кількість одиниць продукції;

Всі ці методи, що ми розглянули, можуть використовуватись, як для аналізу собівартості готової продукції, так і для її планування на майбутній період.

Зниження собівартості є основою зменшення вартості готової продукції, що, забезпечує підприємство на отримання більшого прибутку.

Вагоме зменшення витрат на виробництво продукції можливе при застосуванні передових методів організації виробничого процесу. Широкого застосування в світі набула система організації виробництва “just in time“, що розроблена в Японії. Застосовуючи цю систему можливість зниження витрат на виробництві досягається за рахунок бездефектного виробництва продукції. Сутність цього методу ґрунтується на тому, що вироби, напівфабрикати чи деталі доставляються споживачеві у визначене місце, у визначений час та у потрібній кількості, а при виявленні бракованої деталі, процес виробництва припиняється, тому що зайві запаси відсутні на робочому місці.

Система організації виробництва “just in time“ допомагає зменшенню витрат у двох напрямках:

- Знижуються витрати на складування та зберігання напівфабрикатів, деталей та виробів як у споживача, так і на підприємстві-виробникові.
- Залучення цієї системи неможливе без задіяння бездефектного виробництва продукції у постачальників. Японські підприємства виробники для задіяння бездефектного виробництва навчають своїх співробітників методикам контролю якості, збільшують відповідальність робітників за не якісний результат своєї праці та використовують різноманітні пристрої та механізми для контролю якості. В результаті цього витрати на виробництво зменшуються.

В межах системи “just in time“ створенні та вживанні підсистеми, а саме гуртки якості та інше, які контролюють та забезпечують економію витрат при русі комплектуючих деталей під час виробництва, як результат – збільшення відповідальності за якість у співробітників та спрощення керування виробничим процесом на підприємстві.

3.3 Оцінка резервів та шляхи зниження витрат на підприємстві

Заключним етапом оцінки витрат виробничого підприємства на виготовлення та реалізацію готової продукції є зведений розрахунок резервів для зменшення собівартості продукції та розробка заходів з використання виявлених резервів. Вагомим джерелами резервів на зменшення собівартості готової продукції є підвищення обсягу виробництва готової продукції, виявляються під час аналізу виробництва продукції та утворюється з економії умовно-постійних витрат, як результат збільшення обсягу виробництва

$$\Delta C = \frac{C_o \times ПВ_{у.пост} \%}{100} \quad (3.9)$$

де C_o - планова собівартість додаткового обсягу виробництва;

$ПВ_{у.пост} \%$ - питома вага умовно-постійних витрат собівартості продукції у відсотках.

Розраховуючи резерви зменшення собівартості готової продукції потрібно уникати повторного рахунку резервів. Щоб цього не сталося маємо негативні результати невиконання запланованих заходів пов'язувати з зафіксованими у звітності невиробничими витратами.

Резерви на зниження собівартості готової продукції підраховуються, об'єднуються та аналізуються для подальшого розроблення відповідних заходів для їх використання.

Оптимізація в звичному розумінні – це вибір із можливих варіантів найкращого. Також це поняття можна трактувати, як шлях до найвигідніших

характеристик, або співвідношень. Основними методами оптимізації величини витрат підприємства можна назвати ABC, XYZ та вартісний аналізи.

ABC аналіз являє собою методику обґрунтування управлінських рішень та їх прийняття для цільового обмеження витрат підприємства для форми управління його прибутком.

Основою ABC аналізу є ідея «центру витрат» - окремого практичного організаційного процесу або явища, який має зв'язок з формування однорідної комплексності витрат виробничого підприємства. Центр витрат може бути як у масштабах всього підприємства в цілому так і кожного окремого підрозділу. Характерний комплекс витрат підприємства може включати:

- обслуговування станків та обладнання;
- постачання сировини та матеріалів;
- доставку продукції споживачам;
- науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки.

З вище сказаного можна відмітити, що задіяння ABC аналізу дозволяє:

- виділити найважливіші напрями діяльності;
- спрямувати ділову активність в сферу покращеної економічної значущості і в той же час зменшити витрати в інших напрямках за рахунок ліквідування лишніх функцій та видів робіт;
- поліпшити продуктивність організаційних і управлінських рішень дякуючи їх цільовій орієнтації.

Основною властивістю ABC аналізу можна вважати те, що за допомогою нього можливо визначити значення кожної групи витрат і приділити увагу найголовнішим. Для цього витрати виробничого підприємства розділяють на три класи:

- Витрати класу А - це незначні (10-15% загального показника витрат), але важливі витрати, на які припадає значна частина грошових коштів (близько 75%), що вкладені в діяльність виробничого підприємства;

- Витрати класу В - це другорядні витрати підприємства, яким приділяють менше уваги, ніж витратам класу А. З цими витратами пов'язано близько 20% грошових коштів;
- Витрати класу С включають в себе значну частку в найменуванні вживаних матеріалів, але некоштовних, вони займають найменшу частку вкладень – 5%.

В зв'язку з тим, що близько 75% витрат приходить на 10-15% усіх витрат, витратам класу А приділяють найбільший, ретельний контроль.

Другий метод оптимізації витрат на виробничому підприємстві – XYZ аналіз, який є не менш важливий за попередній, що ми розглядали. Він являє собою те спосіб обґрунтування управлінських рішень для оптимізації абсолютної величини витрат виробничого підприємства за допомогою знаходження та ідентифікації резервів зменшення витрат, а також визначення методів активування таких резервів..

Під час задіяння методу XYZ аналізу формують три групи витрат:

- X-витрати – це найвагомші за величиною статті витрат, вони складають не менше 50 % загальних витрат виробничого підприємства;
- Y-витрати, наступні статті витрат, їх частина від загальних витрат підприємства складає не менше 25 %;
- Z-витрати - це залишок статей витрат, відповідно їх доля, складатиме не більше 25 % від загальних витрат виробничого підприємства.

При втіленні цього методу найбільшої уваги, під час виявлення резервів зниження витрат підприємства або їх оптимізації, приділяють групі X-витрат, які спосібні надати максимальну віддачу, так, наприклад навіть вагоме зниження статей витрат, що входять до групи Z-витрат, не в змозі надати суттєву економію в масштабах підприємства, інколи вона навіть невиправдна. Реалізація методу XYZ аналізу включає об'єднання з іншими фінансово-математичними методами, тому що цей аналіз є методологічною основою, яка

дає можливість скоротити час на прийняття управлінських рішень та зменшити фінансові витрати та витрати часу на прийняття цих рішень.

Вартісний аналіз – це вивчення процесу формування витрат підприємства у співвідношенні з їх доцільністю, тобто співставленні абсолютної величини статті витрат на вироблення продукції з її впливом на якість цієї продукції. Це і відрізняє даний метод від розглянутих нами раніш, які направлені лише на пошук та активацію резервів скорочення витрат підприємства.

Мета вартісного аналізу полягає у пошуку самих резервів зниження витрат виробничого підприємства, активізування яких не погіршить якість готової продукції або задовільнені шляхів поліпшення цільових характеристик процесу виробництва та самої продукції за наявного рівня витрат.

Головною метою керівництва виробничого підприємства при є знаходження та впровадження оптимального рівня витрат, а не просто максимальне їх зменшення, для цього необхідно всебічно вивчити всі статті витрат підприємства.

Розвиток нових економічних методів та підходів до аналізу витрат підприємства дозволяє все більше управлінському персоналу впливати на ці витрати, появляються нові можливості знаходити ефективні методи їх оптимізації знижувати витрати на виробництво продукції. Збільшення уваги витратам виробничих підприємств має велике значення, бо саме вірна оцінка собівартості дає можливість ефективно управляти виробництвом, що впливає на кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства.

ВИСНОВОК

Витрати, собівартість та затрати, що несе підприємство під час проведення своєї діяльності є найважливішими економічними категоріями. Величина витрат має не абиякий вплив на ефективність господарювання підприємства, на його фінансовий результат. Важливим напрямом поліпшення економічної діяльності, вдосконалення її є зменшення та оптимізація витрат. До цього, а саме до пониження витрат на сировину, на заробітну плату, призводять підвищення технічного процесу виробництва, вдосконалення організації праці та самого виробництва

При написанні кваліфікаційної роботи було проведено формування загальних витрат ТОВ «ВП «ПОЛІСАН», проведено аналіз показників майнового стану, фінансової стійкості та платоспроможності.

Під час аналізу було виявлено, що найбільшими є матеріальні витрати, та складають більш ніж половина всіх витрат, але це обумовлене, діяльністю підприємства, тобто є прийнятним для виробничих підприємств. Також була проаналізована виробнича собівартість продукції, та у 2020 році складала 558 600 тис. грн., у порівнянні с попереднім періодом вона збільшилась, з 557 115 тис. грн.. Паралельно зі збільшенням собівартості ми бачимо підвищення виручки, це свідчить, що погіршення ситуації не має.

Розрахунок показників фінансової стійкості та платоспроможності, а саме показники ліквідності ми зробили висновок, що ТОВ «ВП «ПОЛІСАН» має недостатню кількість ресурсів для погашення зобов'язань

Коефіцієнти маневреності власного капіталу та забезпеченості власними оборотними коштами не відповідає нормативному значенню. Інші показники мають задовільні результати.

Провівши повний аналіз показників майнового стану ТОВ «ВП «ПОЛІСАН», його фінансової стійкості та платоспроможності робимо висновок, що можуть виникнути проблеми з погашенням фінансових зобов'язань, які потребують виплати коштів чи передання інших фінансових активів. Це великим чином може вплинути на платоспроможність підприємства.

За даним аналізу основних фінансово-економічних показників можна сказати, що ТОВ «ВП «ПОЛІСАН» є успішним підприємством.

На сьогоднішній день все більше уваги приділяють до шляхів зниження витрат виробництва, бо саме це надає підприємствам перевагу у конкурентній боротьбі та дозволяє отримати збільшення прибутків. Першочерговим завданням економіста є видобуття резервів, що в змозі понизити витрати виробництва, пошук можливих шляхів на зниження витрат. Не аби яке коливання в меншу сторону витрат виробництва допомагає досягти застосування прогресивних методів організації виробничого процесу, наприклад система “just in time”.

Витрати на сировину можливо знизити за рахунок зменшення норм їх використання, скорочення залишків виробництва і втрат, також через збереження матеріалів та впровадження безвідходних технологій. На величину витрат істотний вплив має зміна цін на сировину і матеріали. У разі їхнього збільшення витрати зростають, а зниження – зменшуються.

Варто зазначити, що система управління витратами має проводитись на комплексній, різнобічній основі та забезпечуючи вирішення поставлених завдань. Такий широкий підхід буде вести до стрімкого зростання економічної ефективності від діяльності підприємства.

Під час проведення аналізу господарювання «ТОВ «ВП «ПОЛІСАН» ми ознайомились з основними аспектами діяльності підприємства, з продукцією,

що виготовляє підприємство на своїх потужностях виробництва, методами планування витрат, структурою, фінансовим потенціалом підприємства. Данні аналізу показали, що:

- підприємство має потенціал для здійснення виробничої діяльності;
- планування витрат виробництва полягає в розробці та обґрунтуванні цілей, пошуку найкращих методів та способів до їх досягнення;
- по усім видам доходу спостерігається збільшення.

Також підприємство має чимало ризиків:

- ризик непогашення боргів з боку замовників;
- ризик зростання вартості сировини та матеріалів;
- ризик з труднощами в погашенні підприємством фінансових зобов'язань.

Для покращення фінансового положення на підприємстві та для усунення такого підприємство проводить моніторинг та управління своєю ліквідністю. Рішення керівництва з приводу управління ліквідністю ґрунтується на використанні ефективних методів управління грошовими потоками підприємства, що призводить до прискорення обороту капіталу, фінансової рівноваги підприємства, дозволяє зменшити необхідність у позиковому капіталі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Смоляр Т., Пугачов О. Порядок відшкодування витрат на службові відрядження// Бух. облік і аудит, № 3. - 2008. – С. 15-18.
2. Аксьонова Т. М. Фінансові ресурси підприємства: оптимізація структури капіталу / Т. М. Аксьонова, Л. Г. Гулько // Сучасні підходи, методи і моделі в управлінні фінансами: II Всеукраїнської наук.-практ. конф. студентів та молодих вчених, 14-15 травня 2019 р. / МОНУ, Хмельницький нац. ун-т, Ін-т економіки та управління. – Хмельницький, 2019. – Т.2. – С. 7-8.
3. Гудима О.В. Системи обліку витрат на виробництво та їх характеристика // Держава та регіони. - №2. – 2008. – С. 47-49.
4. Кальєніна Н.В. Методи управління витратами, їх переваги та недоліки // Держава та регіони . – №5. – 2007. – с. 32-35.
5. Буряк П.Ю. Фінансово-економічний аналіз : навчальний посібник / П.Ю. Буряк та інші. – К.: Професіонал, 2019. – 529 с. – ISBN 966-544-275-2.
6. Грещак М.Г., Гордієнко В.М., Коцюба О.С. та ін. Управління витратами : Навч. посіб. / За заг. ред. Грещака М.Г. – К.: КНЕУ, 2015.
7. Давидович І.Є. Управління витратами: навчальний посібник / І.Є. Давидович. — К.: Центр учбової літератури, 2017. — 320 с.
8. Економічний аналіз: Навч. посібник / М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбаток; За ред. акад. НАНУ, проф. Чумаченка М. Г.— К.: КНЕУ, 2018. — 540 с.
9. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / К.В. Ізмайлова. – К.: МАУП, 2020. – 152 с. – ISBN 966-118-598-5.
10. Качмарик Я.Д. Витрати підприємства та шляхи їх оптимізації / Я. Качмарик, О. Верещинська // науковий вісник НЛТУ :збірник науково-технічних праць. — Львів, 2017. — 17.4. — С.174-177

11. Кондратьєв О.В. Фінансова стійкість у механізмі господарювання підприємства / О.В. Кондратьєв // Фінанси України. – 2015. – №7. – С. 73-76
12. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання : монографія / Л.А. Лахтіонова. – К.КНЕУ, 2016. – С. 387.
13. Маліновська І. Оптимізація структури витрат як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства [Електронний ресурс] / Ірина Маліновська // матеріали конференції «Ефективність бізнесу в умовах трансформації економіки»
14. Мних Є.В. Аналіз фінансового стану і фінансових результатів діяльності підприємств : навчальний посібник / Є.В. Мних. – К.: НМК ВО. – 2015. – 421 с. – ISBN 966-947-615-9.
15. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навч. Посібник / В.О.Мец. — К.: КНЕУ, 2019 —132с.
16. Павловська О.В. Удосконалення методів аналізу фінансової стійкості підприємств / О.В. Павловська // Фінанси України. – 2018. – № 11. – С. 54-61.
17. Попович Г.В. Оптимізація витрат підприємства, як важливий фактор підвищення конкурентоспроможності [Електронний ресурс] / Г.В. Попович // матеріали конференції «Актуальные проблемы современных наук». — 2011
18. Коробов М. Я. Аналіз фінансового стану підприємства / М. Я. Коробов Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. – К., 2017. – 321с. – ISBN 966-364-366-8.
19. Савицкая Г.В. Економічна діяльність підприємства / Г.В. Савицкая. – К. Знання. 2015. – С. 662.
20. Салига С.Я. Фінанси підприємств : навчальний посібник / С.Я. Салига. – Рекомендовано МОН України. – Київ : ЦНЛ, 2016. – 240 с. – ISBN 966-963-542-8.

21. Ткаченко Н. Формування виробничої собівартості продукції, незавершеного виробництва, рентабельності та визначення ціни продажу. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2018.– № 6.–С.29-35

22. Терещенко С.І. Методи оцінки платоспроможності підприємств / С.І Терещенко // Ткаченко Н. Формування виробничої собівартості продукції, незавершеного виробництва, рентабельності та визначення ціни продажу. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2019.– № 6.–С.29-35

23. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств. Навч.посібник. Житомир: ЖІТІ, 2015. – 440 с.

24. Фінанси підприємств: Підручник /За ред. А.М.Поддерєрьогіна. - К., 2000. - 460 с.

25. Фойчик І.М. Економіка підприємства : навчальний посібник / І.М. Фойчик. Видання 2-ге, доповнене і перероблене. – К.: Атіка, 2014. – 528 с. – ISBN 966-263-565-3.

26. Шиян Д.В. Комплексна оцінка фінансового стану галузей економіки / Д.В. Шиян // Фінанси України. – 2015. – №2. – С. 31-34.

27. Щербакова Д.А. Фінансові ресурси підприємства та джерела їх утворення Д.А. Щербакова // Економіст. – 2017. – №12. – с.44-47.

28. Петрович Й. М. Економіка та фінанси підприємства: підручник / Й. М. Петрович, Л. М. Прокопишин-Рашкевич. // Львів. – 408 с.

29. Дяченко А. В., Карінцева О. І., Тарасенко С. В., Харченко М. О., Мазін Ю. О., Кисельова К. С. Формування інноваційного інструментарію економічної політики в умовах розвитку світової економічної кризи 2019-2020 рр. в Україні // Механізм регулювання економіки. 2021. № 3. С. 19-37. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/86419>

30. Економіка енергетики : підручник / за ред. Л. Г. Мельника, І. М. Сотник. – Суми: Університетська книга, 2015. – 378 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/45315>

31. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника. - Суми : Університетська книга, 2012. - 864 с.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80106>

32. Дяченко А. В., Карінцева О. І., Тарасенко С. В., Харченко М. О., Мазін Ю. О., Кисильова К. С. Формування інноваційного інструментарію економічної політики в умовах розвитку світової економічної кризи 2019- 2020 рр. в Україні. Механізм регулювання економіки. 2021. № 3. С. 21-40.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/85737>

33. Карінцева, О. І., Харченко, М. О., Мазін, Ю. О., Фалько, К. С. Практичні засади підвищення ефективності логістичної діяльності сучасного підприємства. Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2021. № 3. С. 127–136. DOI: 10.21272/1817-9215.2021.3-14
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/86223>

34. Карінцева О.І., Дегтярьова І. Б., Харченко М.О., Долгошеєва О. І., Кіріл'єва А. В. Залучення іноземних інвестицій як інструмент забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку країни. Вісник СумДУ. Серія «Економіка», № 3' 2020. С. 199-211. DOI: 10.21272/1817-9215.2020.3-22
https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/issues/3_2020/22.pdf

35. Карінцева, О. І., Харченко, М. О., Пономарьова, Г. С. Підвищення ефективності бізнес-процесів на виробничому підприємстві // Механізм регулювання економіки. 2020. № 4. С. 58-69.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/83754>

36. Мельник Л. Г., Карінцева О. І. (2021) Економіка і бізнес : підручник / за ред. Л. Г. Мельника, О. І. Карінцевої. Суми : Університетська книга, 2021. 316 с.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/83721>

37. Мельник Л. (2021) Сучасні тренди економічного розвитку: Досвід ЄС та практика України: підручник / за ред. Л. Г. Мельника. Суми: ПФ «Видавництво

“Університетська книга”», 2021. 432 с.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/89235>

38. Мельник Л. Г., Карінцева О. І., Кубатко О. В., Сотник І. М., Завдов’єва Ю. М. Цифровізація економічних систем та людський капітал: підприємство, регіон, народне господарство // Механізм регулювання економіки. 2020. № 2. С. 9-28. DOI: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/82236>

39. Мельник, Л., Карінцева, О., Кубатко, О., Дерев’янку, Ю., Маценко, О. (2022). Реструктуризація соціально-економічних систем як складова формування цифрової економіки в Україні у період кризи. Механізм регулювання економіки, (1-2(95-96), 7-13.

40. Мельник, Л., Ковальов, Б. (2020). Проривні технології в економіці і бізнесі (Досвід ЄС та практика України у світлі III, IV, і V промислових революцій. Сумський державний університет, с. 180.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/79621>

41. Сотник І. (2018) Підприємництво, торгівля та біржова діяльність / І. Сотник, Л. Таранюк. – Суми: Університетська книга, 2018. – 572 с.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80114>

42. Экономика развития: учебное пособие / под ред. д.-ра экон. наук, проф. Л. Г. Мельника, канд. экон. наук А. Вик. Кубатко. Сумы : «Университетская книга», 2017. 352 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80184>

43. Disruptive technologies for green economy formation in conditions of the fourth industrial revolution: the EU experience / I. Dehtyarova etc. // Socio-economic and management concepts: collective monograph / Krupelnytska I., – etc. – International Science Group. – Boston : Primedia eLaunch, 2021. P. 388-392.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/86986>

44. Karintseva O., Kharchenko M., Boon E.K., ...Melnyk V., Kobzar O.(2021). Environmental determinants of energy-efficient transformation of national

economies for sustainable development.. J. International Journal of Global Energy Issues, 2021, 43(2-3), P. 262–274 <https://doi.org/10.1504/IJGEI.2021.115148>

45. Karintseva O. I., Yevdokymov A. V., Yevdokymova A. V., Kharchenko M. O., Dron V. V. Designing the Information Educational Environment of the Studying Course for the Educational Process Management Using Cloud Services. Механізм регулювання економіки. 2020. № 3. С. 87-97. DOI: <https://doi.org/10.21272/mer.2020.89.07>

<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/81759>

46. Kubatko, O. V., Chortok, Y. V., Honcharenko, O. S., Nechyporenko, R. M., & Moskalenko, I. M. (2019). Studying Features of Vehicle Type Selection by Trade and Logistics Enterprise. Mechanism of economic regulation. – 2019. – №3. – С. 73–82. <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/76448>

47. Melnyk L., Sommer H., Kubatko O., Rabe M., Fedyna S. (2020). The economic and social drivers of renewable energy development in OECD countries. Problems and Perspectives in Management,18(4), 37-48. doi:10.21511/ppm.18(4).2020.04

<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/82719>

48. Melnyk L. H., Derykolenko O. M., Mazin Yu. O., Matsenko O. I., Piven V. S. Modern Trends in the Development of Renewable Energy: the Experience of the EU and Leading Countries of the World // Механізм регулювання економіки. 2020. № 3. С. 117-133. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/81810>

49. Melnyk, L., Dehtyarova, I., Kubatko, O., Karintseva, O., & Derykolenko, A. (2019). Disruptive technologies for the transition of digital economies towards sustainability. Economic Annals-XXI, 179(9-10), 22-30. doi: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/85476>

50. Melnyk, L., Dehtyarova, I., Karintseva, O., Kubatko, O. Information factors in economic systems and business during transition to digital economy/Selected Aspects of Digital Society Development. Monograph 45. Edited by Tetyana

Nestorenko and Aleksander Ostenda, Publishing House of University of Technology, Katowice, 2021. P. 173-178 <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/87135>

51. Melnyk, L., Matsenko, O., Dehtyarova, I. & Derykolenko, O. (2019). The formation of the digital society: social and humanitarian aspects. *Digital economy and digital society*. T. Nestorenko & M. Wierzbik-Strońska (Ed.). Katowice: Katowice School of Technology. [in Ukrainian]. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/74570>

52. Melnyk L.G., Kubatko O. (2017) The impact of green-innovations on environmental quality and energy resource consumption. International economic relations and sustainable development : monograph / edited by Dr. of Economics, Prof. O. Prokopenko, Ph.D in Economics T. Kurbatova. – Ruda Śląska :Drukarnia i Studio Graficzne Omnidium 272 p. ISBN 978-83-61429-11-1

53. The effects of the management of natural energy resources in the European Union / V. Voronenko, B. Kovalov, D. Horobchenko, P. Hrycenko // Journal of Environmental Management and Tourism. – Craiova: ASERS Publishing, 2017. – Vol. 8, Issue Number 7(23), P. 1410-1419. Available at: <https://journals.aserspublishing.eu/jemt/article/view/1777>

54. Tu Yu-Xia, Kubatko O., Karintseva O., Piven V. (2021) Decarbonisation drivers and climate change concerns of developed economies. International Journal of Environment and Pollution. 2021. 69 (1-2), 112-129

55. Veklych O., Karintseva O., Yevdokymov A., Guillamon-Saorin E.(2020). Compensation mechanism for damage from ecosystem services deterioration: Constitutive characteristic. J. International Journal of Global Environmental Issues, 19(1-3), P. 129–142 <https://doi.org/10.1504/IJGENVI.2020.114869>

ДОДАТКИ

Додаток 1

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ
(Звіт про сукупний дохід)
ЗА 2020 РІК

Форма №2

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство ТОВ «ВП «ПОЛІСАН»

Територія: Україна, Сумська область

Організаційно-правова форма господарювання: ТОВ

Вид економічної діяльності: Виробництво фарб, лаків і подібної продукції, друкарської фарби та мастик

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

2021 | 01 | 01

за ЄДРПОУ 32318370

за КОАТУУ 5910100000

за КОПФГ 240

за КВЕД 20.30

V

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	856 538	785 089
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(558 600)	(557 115)
Валовий:			
прибуток	2090	297 938	227974
збиток	2095	-	-
Інші операційні доходи	2120	45 328	119 126
Адміністративні витрати	2130	(18 235)	(16 791)
Витрати на збут	2150	(131 345)	(124 665)
Інші операційні витрати	2180	(141 607)	(49 109)
Фінансовий результат від операційної діяльності:		-	-
прибуток	2190	52 079	156 535
збиток	2195	-	-
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	-	16
Фінансові витрати	2250	(38 266)	(43 794)
Втрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	-	(361)
Фінансовий результат до оподаткування:		-	-
прибуток	2290	13 813	112 396
збиток	2295	-	-
Дохід/витрати з податку на прибуток	2300	(2 991)	(20 266)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	10 822	92 130
збиток	2355	-	-

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	10 822	92 130

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні витрати	2500	528502	539629
Витрати на оплату праці	2505	119771	113668
Відрахування на соціальні заходи	2510	26459	24522
Амортизація	2515	20098	19518
Інші операційні витрати	2520	201147	120322
Разом	2550	895977	817659

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію, грн.	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію, грн.	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію, грн.	2650	-	-

Директор

Головний бухгалтер

Омелечко Юлія Вікторівна

Ільєун Ірина Анатоліївна

Додаток 2

**БАЛАНС (Звіт про фінансовий стан)
НА 31 ГРУДНЯ 2020 РОКУ
Форма №1**

Підприємство: ТОВ «ВП «ПОЛІСАН»	Дата (рік, місяць, число)	2021 01 01
Територія: Україна, Сумська область	за ЄДРПОУ	32318370
Організаційно-правова форма господарювання: ТОВ	за КОАТУУ	5910100000
Вид економічної діяльності: Виробництво фарб, лаків і подібної продукції, друкарської фарби та мастик	за КОПФГ	240
Середня кількість працівників: 1129	за КВЕД	20.30
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака		
Адреса: Україна, 40000, Сумська обл., місто Суми, ВУЛИЦЯ ІВАНА ПІДДУБНОГО, будинок 25		
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці): за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку		v
за міжнародними стандартами фінансової звітності		
	Код за ДКУД	1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	216	169
первісна вартість	1001	2 081	2 274
накопичена амортизація	1002	(1 865)	(2 105)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	8 669	16 870
Основні засоби	1010	109 255	115 353
первісна вартість	1011	172 258	198 208
Знос	1012	(63 003)	(82 855)
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	118 140	132 392
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	320 862	354 292
Виробничі запаси	1101	121 941	114 726
Незавершене виробництво	1102	54 032	68 447
Готова продукція	1103	144 556	169 775
Товари	1104	333	1 344
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	51 527	63 681
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	10 790	54 995
з бюджетом	1135	3 927	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	34 545	31 526
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	35 919	84 584
Готівка	1166	7	1
Рахунки в банках	1167	35 912	84 583
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	457 570	589 078
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	575 710	721 470

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	100	100
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	110189	121011
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Усього за розділом I	1495	110289	121111
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	-	-
розрахунками з бюджетом	1620	1 544	2 500
у тому числі з податку на прибуток	1621	1 084	1 074
розрахунками зі страхування	1625	250	260
розрахунками з оплати праці	1630	996	987
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	462 631	596 612
Усього за розділом III	1695	465 421	600 359
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	575 710	721 470

Директор

Головний бухгалтер

Омелечко Юлія Вікторівна

Ількун Ірина Анатоліївна